

ULUSAL BASINDA TÜRKİYE’NİN KORE’YE ASKER GÖNDERME KARARI

DECISION OF TURKEY SENDING SOLDIER TO KOREAN IN NATIONAL PRESS

Tülay GÜL*

Özet

İkinci Dünya Savaşı'nın ardından Kore Yarımadası, ideolojik bakımdan birbirine karşı iki farklı devlet arasında bölünmüştü. 25 Haziran 1950'de bu iki devlet: Komünist Kore Demokratik Cumhuriyeti (Kuzey Kore) ile Kore Cumhuriyeti (Güney Kore) arasında savaş başladı. Bu gelişme üzerine ABD'nin girişimiyle Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi olağanüstü toplanmış ve üyesi olan ülkeler tarafından yürütülecek çalışmalara katılmaya davet edilmiştir. Bu davete 25 Temmuz 1950 günü aldığı bir Bakanlar Kurulu kararı ile icabet eden Demokrat Parti'ce kurulmuş Türkiye Hükümeti, ilk aşamada Kore'ye 4.500 kişiden oluşan bir askeri birlik gönderme kararı almıştır. Dış politikanın Türkiye'de henüz partiler üstü olduğu bir süreçte alınmış bu karar, anayasanın 26. maddesine aykırı olduğu gerekçesiyle ana muhalefet partisi CHP tarafından TBMM'de sert bir şekilde eleştirilmişti. Bildirimizde bu karar ve de anayurttan çok uzakta olsa da, Türkiye'nin Kurtuluş Savaşı'ndan sonra dahil olacağı ilk savaşa ulusal basının nasıl baktığını irdeleyeceğiz. Bilindiği üzere bu tarihlerde basın, dış politika konularını aynı siyasi partiler gibi devlet politikası olarak görmekte ve fazla eleştirel bakmamaktaydı. Bu çalışma, bir boyutuyla ulusal basına egemen bu görüşün dışına taşan yaklaşımların olup olmadığını keşfe aracılık edecektir. Odaklanacağımız gazeteler İstanbul ve Ankara'da basılmış: *Milliyet*, *Hürriyet*, *Cumhuriyet*, *Akşam*, *Son Posta*, *Vatan*, *Vakit*, *Ulus* ve *Zafer*'de çıkmış haber, makale ve çoğu renkli karikatür ve haritalardır. Tirajları dolgun olan bu gazetelerin son ikisi, ana muhalefet ve iktidar partisinin yaygın organlarıdır. Çalışmamızda başvurulacak diğer belli başlı kaynaklar ise TBMM Zabıt Ceridesi, diplomat anıları ve kitap ve makale formatındaki inceleme eserlerdir.

Anahtar Kelimeler: NATO, BM, Soğuk Savaş, Kore, Adnan Menderes, Ulus gazetesi.

Abstract

After the World War II, Korean Peninsula was divided among two contrary different states in terms of ideology. In 25 June 1950, the war started between two states, Democratic People's Republic of Korea (North Korean), Republic of Korean (South Korean). Following this development, The United Nations' Security Council held an emergency meeting with attempt of The U.S. and invited to participate in studies to conduct by states connected with its. Turkish government, founded by Democratic Party, accepting this invitation with the Council of Ministers' decision made in 25 July 1950, took decision sending troop which consisted of 4.500 people in the first chapter to Korean. this decision made in the process when foreign politics was much more powerful than parties in Turkey, criticed in Grand National Assembly of Turkey by main opposition party, republican people's party on account of the fact that it was against 26th article of the constitution. In our declaration, we studied how the national press regard the first war after the Independence War although it was so far from motherland. As is known, in those times the press, regarded issues of foreign politics as government policy just as political parties and didn't act critically. The declaration helped to discover whether there were methods apart from this view dominant in the national press. The news to focus were news, essays, cartoons most of colorful and maps from *Milliyet*,

*Ege Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümüm, Siyasi Tarih ABD, Araş. Gör. (tulay.gl@gmail.com).

Hürriyet, Cumhuriyet, Akşam, Son Posta, Vatan, Vakit, Ulus ve Zafer pressed in Ankara. The last two newspapers which had high circulation were media organs of main opposition and ruling party. The other main references to refer in our declaration were Minute Diary of Grand National Assembly of Turkey, memories of diplomat, books and work of examination in the format of essay.

Key Words: NATO, UN, Cold War, Korea, Adnan Menderes, Ulus newspaper.

Türkiye'nin Kurtuluş Savaşı'ndan sonra katıldığı ilk sıcak çatışma olan Kore Savaşı'nı anlamak için, öncelikle Kore Yarımadası'nın tarihine bakmak gerekir. Söz konusu yarımada, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra halkı Koreli olsa da, ideolojileri birbirinden farklı: Demokratik Kore Halk Cumhuriyeti (Kuzey Kore) ile Kore Cumhuriyeti (Güney Kore) arasında bölünmüştü.

Kore'nin geleceği ilk olarak, 1 Aralık 1943 günü Çankayşek, Churchill ve Roosevelt'in katıldığı Kahire Konferansı'nda görüşülmüş ve konferans metnine, "*Kore halkının içinde bulunduğu tutsaklığı yakından bilen üç büyük devlet (Çin, İngiltere ve Amerika) Kore'nin vakti gelince özgürlük ve bağımsızlığına kavuşturulmasına karar vermişlerdir*" ifadesi eklenmişti¹. 7 Temmuz-2 Ağustos 1945 tarihleri arasında toplanan Postdam (Berlin) Konferansı'nda ABD, İngiltere ve Çin liderleri, Kore'nin bağımsızlığını bir kez daha vurgulamışlardı. ABD'nin Hiroşima'ya atom bombası atmasından (6 Ağustos 1945) iki gün sonra Sovyetler Birliği'nin Kore'yi işgale başlaması üzerine, ABD Kore'ye asker çıkarmış (8 Eylül), iki devlet 38. paralelin² kuzeyindeki Japon askerlerinin Sovyetler; güneyindekilerin ise, ABD'ce teslim alınması konusunda uzlaşmıştı. Bu durum Kore Yarımadası'nın fiilen ikiye bölünmesi anlamına geliyordu³.

ABD, Sovyetler Birliği, İngiltere ve Çin dışişleri bakanları 16-22 Aralık 1945 tarihleri arasında Moskova'da bir araya gelerek, birleşik ve bağımsız bir Kore devletinin kurulmasında anlaşılırsa da, ABD ve Sovyet kurmayları ayrıntılarda anlaşamadılar⁴. ABD'nin 1947 Sonbaharında konuyu taşıdığı BM, Sovyetler Birliği'nin itirazlarına rağmen geçici bir Kore Komisyonu kurdu ve bu komisyonun takibi ile 31 Mart 1948 günü tüm Kore'yi kapsayan seçimlerin gerçekleştirileceğini açıkladı⁵. Sovyetler Birliği'nin, seçimlerde azınlıkta kalacağını düşünerek Kuzey Kore'ye sokmadığı geçici komisyon, sadece Güney Kore'de görev yapabildi.

Kore'nin güneyinde 10 Mayıs günü yapılabilen seçimler sonucu, 192 milletvekilinin bulunacağı bir millet meclisi oluşmuş, 5 Ağustos günü kurulan ve ABD tarafından silahlandırılan anti-komünist hükümet, altı ay sonra BM Genel Kurulu tarafından, Kore Yarımadası'nın tek meşru hükümeti olarak tanınmıştı. Güney Kore'de seçimlerin yapıldığı gün, Kuzey Kore'de Halk Şurası, *Demokratik Kore Halk*

¹ Ali Denizli, *Kore Harbinde Türk Tugayı*, Ankara, Genelkurmay Basımevi, 1994, s. 15.

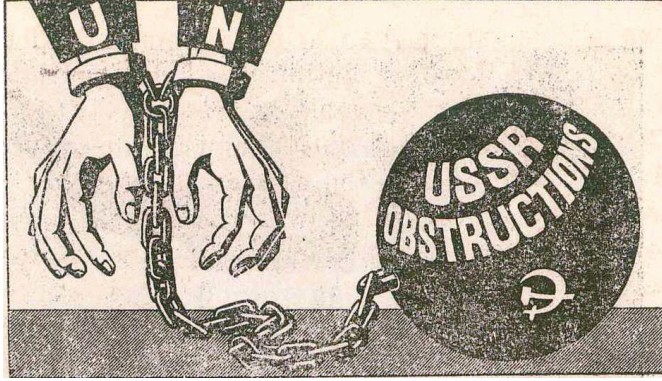
² Tuncay Karacaova, İstanbul Basınında Kore Savaşı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010, s. 37'de, "38. Paralel Postdam Konferansı'nda belirlenmişti. Bu hat Kore'yi ikiye bölmüştü" denmektedir.

³ H. Emir Erkilet, Tevfik Bıyıklıoğlu ve Hayrettin Arun, *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)*, Ankara, Genelkurmay Basımevi, 1975, s. 18.

⁴ Cemal Arna ve Hikmet Aslanoğlu, *Kore ve Kore Harbi*, Ankara, Emek Basımevi, 1952, s.s. 22-23.

⁵ Cüneyt Güven, *Sebepler ve Sonuçlarıyla Kore Savaşı ve Türkiye*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Denizli, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007, s. 92.

Kaynak: *Fight For America*, Troop Information and Education Section General Headquarters, s. 32.

Cumhuriyeti Anayasası'nı kabul etti. 9 Eylül günü yapılan seçimler sonucunda ise, 212 milletvekilinden oluşan meclisiyle Demokratik Kore Halk Cumhuriyeti kurulmuştu. Sovyetler Birliği, Polonya ve Çekoslovakya, Kore Yarımadası'nın kuzeyindeki bu komünist cumhuriyeti tanıyan ilk devletlerdi. Kore'de iki ayrı devlet kurulduktan sonra, SSCB ve ABD orduları Kore'yi boşalttılar⁶. Kore Savaşı patlak vermezden önce taraflar arasında bir dizi ikili anlaşmanın yapılmış olması⁷, savaşın çıkışını engelleyememiştir.

Güney Kore askerlerinin 38. paraleli ihlal ettiğini ileri süren Kuzey Kore, 25 Haziran 1950 günü Güney Kore'ye savaş ilan etti⁸. Bu gelişme üzerine ABD konuyu BM'ye taşımış, genel sekreter Güvenlik Konseyi'ni olağanüstü toplantıya çağırmişti. 27 Haziran günü toplanan konsey, genel sekreterin barışın yeniden tesisi için Kore Cumhuriyeti'ne yardım çağrısını oy çokluğu ile kabul etti. Aylardır Güvenlik Konseyi toplantılarına katılmayan Sovyet delegesi, bu karar alınırken de konseyde bulunmamıştı. Sovyet Hükümeti, BM Kurucu Anlaşması'na göre, Güvenlik Konseyi'nin karar alabilmesi için beşi: ABD, İngiltere, Fransa, Sovyetler Birliği ve Çin tarafından verilmiş yedi oya ihtiyaç olduğunu, oysa Kore ile ilgili kararın altı oyla alındığından yasal olmadığını, bir notayla ABD'ye bildirmişti⁹. ABD'nin çağrısıyla olağanüstü toplanan Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, üye ülkeleri Kore Cumhuriyeti'ne yardımcı olmaya davet etti¹⁰.

Savaş Uzak Doğu'da olsa da, Türkiye'de endişe ve merak sebebiyet verdi. Nadir Nadi, 27 Haziran tarihli *Cumhuriyet* gazetesinde yayımlanan "Sonun Başlangıcı" başlıklı köşe yazısında, ABD'nin böylesine önemli bir yeri kaybetmeye razı olmayacağını, aksi durumda Bolşevik emellerinin dünyanın diğer köşelerinde de gerçekleşebileceğine işaret etmişti. Aynı gazete 29 Haziran'da, ABD Başkanı

⁶ Nusret Özselçuk, "Kore Savaşı ve Türkiye", *Stratejik Etüdler Bülteni*, 85, Ankara, 1990, s. 24.

⁷ Ercan Haytoğlu, "Kore Savaşı ve Denizli Kore Şehitleri ile Gazileri", *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 11, 2002.

⁸ İhsan Gürkan, *Kore'de Savaş Ulaştırması*, Ankara, Genelkurmay Basımevi, 1953, s. 6.

⁹ *Ulus*, 28 Haziran 1950.

¹⁰ Sakıp Ersü, "Kore'de Altı Ay", *Ordu Dergisi*, 160, Ankara, 1951, s. 42.

Truman'ın radyoya verdiği bir demeci haberleştirmişti. Truman bu demeçte "Birleşmiş Milletler Anayasası prensiplerini korumak için elimizden gelen her şeyi yapmamız lazımdır" dedikten sonra, ülkesinin gelecekteki misyonuna dair ipuçları vererek, komünizm ile mücadele eden her devlete yardım edeceklerinin altını çiziyordu. Aynı haberde Sovyet ve ABD silahlı kuvvetleri mukayese edilirken, esasen savaşın gerçek tarafları da açığa vuruluyordu.

Kore Cumhuriyeti'ne yardımda bulunulması yolunda, Türkiye dâhil 53 üye devletin destek verdiği kararın uygulanması için, BM Genel Sekreteri'nce yapılan çağrının ardından ABD, 30 Haziran günü Kore'de kara harekâtı başlattı. ABD dışında 15 üye devlet Güney Kore'ye asker gönderirken; 40'tan fazla üye devlet ise, malzeme yardımında bulundu¹¹. 15 Temmuz'da *Hürriyet*, "Kore Savaşı ve Kriz" başlıklı haberinde, savaşın ülke ekonomisini etkileyeceği ve fırsatçıların türemesine sebep olacağına dikkat çekmişti. Birkaç gün sonra Nihat Erim *Ulus*'ta, BM bayrağının ilk kez bir harp karargâhına dikildiğini belirterek, bu savaşın insanlık tarihinde çok mühim bir dönüm noktası olacağını yazmıştı¹².

Basın, yabancı ajansların Kore'yle ilgili geçtiği haberleri düzenli olarak takip ediyor, gelişmeleri ilk sayfada ve genellikle manşetten veriyordu. 26 Haziran tarihli *Cumhuriyet*'te, BM Genel Kurulu'nun Kore Yarımadası'ndaki ikiliği gidermek için kurduğu Geçici Kore Komisyonu'nun başarısızlığı üzerine hayat verdiği yeni bir Komisyonun (1949) başkanlığını da yapan, Seyhan Milletvekili ve dönemin Bayındırlık Bakanı Kasım Gülek'in¹³ bir beyanını yayımlanmıştı. Bu beyanatta Gülek, savaş haberinin Ankara'da büyük heyecan yarattığını ve herkesin Üçüncü Dünya Savaşı başlaması endişesi içinde olduğunu, vaziyetin çok ciddi olduğunu, fakat bu olayın üçüncü bir dünya savaşına neden olacağı kanaatinde bulunmadığını belirtmişti.

1950'lilerin başında, halkın haber alabileceği tek yazılı yayın organı olan gazetelerden anlaşılan o ki, toplum ve basını yeni bir dünya savaşı çıkacağı/ çıkabileceği korkusu sarmıştı. *Cumhuriyet*'in, "3. Dünya Harbi Nasıl Olacak?" başlığıyla 25 Haziran'da yayımlamaya başladığı tefrikayı ve değişik gazetelerde görülen bazı karikatürleri bu bağlamda değerlendirmek gerekir.

30 Haziran 1950 tarihli *Milliyet*'te İsmail Hami Danişmend, "Sözün Kıyası..." başlıklı köşesinde, "Üçüncü Dünya Savaşı" denilen büyük badirenin, adeta dev adımlarla yaklaşmakta olduğunu dile getiriyordu. *Cumhuriyet* yazarlarından Nadir Nadi, 27 Haziran 1950 tarihli ve "Sonun Başlangıcı" başlıklı köşe yazısında, Gülek gibi Kore Savaşı'nı Üçüncü Dünya Savaşı'nın bir önsözü sayanlara hak vermenin güç olduğunu, ancak bu (olası) savaşın, İkinci Dünya Savaşı'ndan itibaren konuşulan Soğuk Savaş'ı kızıştırmak amaçlı yapıldığının altını çizmekteydi. Nadi yazısına şu cümlelerle devam ediyordu:

¹¹ Celal Dora, *Kore Savaşı'nda Türkler 1950-1951*, İstanbul, İsmail Akgün Matbaası, 1960, s. 8.

¹² *Ulus*, 18 Temmuz 1950.

¹³ *Ulus*, 2 Şubat 1950.

Kaynak: *Hürriyet*, 12 Temmuz 1950.

Neyse ister üçüncü dünya harbi diyelim, ister soğuk harbin ısınıp alevlenmesi diyelim, herhalde Kore'deki olaylar milletlerarası ölçüde mühim bir işarettir. Çünkü hem çarpışan tarafların arkasında hakiki savaşçılar gizlenmeyecek kadar meydandadır, hem de üzerinde çarpışılan yer Uzakşark stratejisi bakımından son derece nazik bir noktadır. Kore iki yanı da sivri bıçağa benzer: Kimin eline geçerse savunma içinde, saldırma içinde ona geniş imkânlar sağlar.

Savaşın başlamasından kısa bir süre sonra, Demokrat Parti İstanbul Milletvekili Senihi Yürüten'in oğlu Tevfik Yürüten, gazetelere bir mektup göndererek komünistlere karşı fiilen savaşmak için "Tecavüze Uğrayan Hür Milletlere Türkiye'den Yardım" adında bir cemiyet kuracağını bildirmişti. Mektup, "Dünyanın istikbali ve cihan barışının muhafaza ve idamesi uğrunda müstevilere karşı Kore'de Cenup Koreli ve Amerikalı kardeşlerimizle beraber savaşmak isteyen vatandaşlarımızın adresime başvurmalarını rica ederim" tümcesiyle sona eriyordu¹⁴. İki gün içinde bu çağrıya icabet edenlerin sayısı, yaklaşık 3.000'e ulaşmıştı¹⁵. Hükümet henüz asker gönderme kararı almamışken, kısa sürede bu kadar çok gönüllünün toplanması dikkat çekiciydi. Kuşkusuz bu durum, hükümetin alacağı kararda elini rahatlatmış olmalıdır. Gönüllü toplama durumu, Senihi Yürüten'in, oğlunun hareketini kanuna aykırı bularak Adalet Bakanlığı'na şikâyet etmesi üzerine sona erdi¹⁶.

ABD'nin Türkiye'ye yaptığı yardımlarının artması, o günlerde basında kendine yer bulan bir başka tartışma konusudur. Bunun nedeni, Güney Kore'nin

¹⁴ "Senihi Yürüten ve Kore Harbi", *Cumhuriyet*, 2 Temmuz 1950, s. 1,3.

¹⁵ "Kore'de Kat'i Savaşların Bugün Başlaması Bekleniyor", *Cumhuriyet*, 4 Temmuz 1950, s. 3.

¹⁶ "Kore için Gönüllü Kaydı", *Cumhuriyet*, 6 Temmuz 1950, s. 1.

yaklaşık beş yıldan beri ABD tarafından desteklenmiş olmasına rağmen, nüfusu yarısı kadar bile olmayan Kuzey Kore tarafından işgal edilmesi/edilebilmesiydi. Buradan hareketle Türkiye'ye yapılan yardımların da yetersiz ve aynı sonucun ortaya çıkabileceği olasılığı akıllara gelmişti¹⁷. 18 Temmuz tarihli *Cumhuriyet*'te, "Sembolik Yardım mı?" başlığı altında yapılan bir açıklamada, Türkiye'nin stratejik olarak çok mühim bir yerde bulunduğu ve Yunanistan'dan daha fazla yardım alması gerektiği vurgulanmıştı. Türkiye'nin Güney Kore'ye yardımda bulunabilmesi için, verilen yardımın on katını alması gerektiğini savunan gazete, "Üçüncü Dünya Harbi patlaması ihtimalinin çok kuvvetlendiği bir sırada Türkiye kalesinin zayıf kalması nasıl tecviz (izin verme) edilebilir?" diye soruyordu.

Kore Savaşı TBMM'de 30 Haziran günü görüşülmüş, İzmir Milletvekili Cihat Baban, Dışişleri Bakanı Fuad Köprülü'nün Türkiye'nin Kore konusunda izlemiş olduğu siyaseti açıklamasını istemişti. Bunun üzerine kürsüye çıkan Köprülü, dış siyasette BM şartlarına bütün kuvvet ve samimiyet ile iştirak etmenin TC Hükümeti'nin sarsılmaz bir esası olduğunu vurgulamış; BM Güvenlik Konseyi'nin Kore'ye dair kararını desteklediklerini açıklamıştı¹⁸. TBMM tarafından BM'ye çekilen telgrafta, "*Türkiye Cumhuriyeti'nin Birleşmiş Milletler Kurulu'nda üye olmak sıfatıyla deruhte (üzerine alınan iş) eylemiş bulunduğu taahhütleri şart hükümleri dâhilinde ve azami samimiyetle yerine getirmeye amade olduğu*"nun bildirilmesi bundandı¹⁹.

Kore Savaşı'na yardım yapılacağı mecliste onaylandıktan sonra basın bu kez, yardımın niteliği ve boyutunu tartışmaya başladı. 2 Temmuz tarihli *Hürriyet*'e göre, Türkiye'den istenen yardım sembolikti. Çünkü Türkiye'nin Asya'nın öbür ucuna asker göndermesi mevzu bahis olamazdı. Habere göre, Türkiye'den yardım isteyen ABD olup BM'ye üye olduğu ve Marshall Planı'ndan yararlandığı için, Kore'ye yardım göndermek bir zaruretti. Altı gün sonra Abidin Daver, bu yaklaşımı şöyle eleştirmişti:

Bizden yardım isteyen Amerika değil, azası bulunduğumuz Birleşmiş Milletler Kurulu'dur. Bu yardım işinin Amerika tarafından yapılan Marshall planı ile alakası yoktur. Gerçi bizim her fırsat düştükçe yazdığımız gibi Marshall planından gördüğümüz yardım devede kulak kabilindedir. Fakat BM Kurulu'nun bütün aza devletlerden Kore için istediği yardımla Marshall planı yardımı arasında hiçbir münasebet yoktur. Bu itibarla Marshall planından az yardım gördük diye BM'nin istediği bu planla ölçüye vurmak doğru olmaz²⁰.

Daver yazısında devamla eğer Türkiye, Güney Kore'ye şu an sembolik bir yardım yaparsa, gelecekte saldırıya uğradığı zaman aynı durumla karşı karşıya kalabilirdi.

¹⁷ Abidin Daver, "Kore Harbi'nin Verdiği Ders", *Cumhuriyet*, 30 Haziran 1950, s. 1.

¹⁸ *TBMM Tutanak Dergisi*, Dönem 9, Cilt 1, Ankara, TBMM Basımevi, 1950, s. 313'ten, Köprülü'nün meclisteki açıklamasından sonra, İzmir Milletvekili Dr. Ekrem Hayri Üstündağ ve yedi arkadaşı tarafından verilen: Hükümetin BM'nin barış anlayışını meclisin onayladığını bildiren önergesinin milletvekillerinin çoğunluğunca kabul edildiği okunmaktadır.

¹⁹ Abidin Daver, "Konseyin Kararı ve Türkiye", *Cumhuriyet*, 8 Temmuz 1950, s. 1.

²⁰ Abidin Daver, "Konseyin Kararı ve Türkiye", *Cumhuriyet*, 8 Temmuz 1950, s. 3.

Bu tartışmalar sürerken, 18 Temmuz günü Başbakan Adnan Menderes'in Yalova'daki yazlığında Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın başkanlığında bir toplantı yapıldı. Başbakan, bazı bakanlar, Genelkurmay Başkanı ile kuvvet komutanlarının katıldığı bu toplantı sonrasında yapılan açıklamada, “Kuvvetlerimizin takviyesi ve tensiki (düzenleme) hususunda alınacak yeni tedbirler müzakere edilmiştir” denilmekle yetinilmişti²¹. Demokrat Parti'nin yayın organı konumunda olan *Zafer* gazetesinde, Yalova toplantısında çok önemli konular konuşulup mühim kararların alındığı belirtilmekte, ancak ayrıntı verilmemekteydi²².

Aynı günlerde Kore'de durum Kuzey Kore Ordusu lehine geliyordu. Ancak ABD dışında, henüz BM'nin çağrısına cevap vererek asker gönderen herhangi bir üye devlet yoktu²³. 25 Temmuz gecesi BM Genel Sekreteri'nin yardım çağrısına verilecek cevabı hazırlamak için Cumhurbaşkanı, TBMM Başkanı, Bakanlar Kurulu ile Genelkurmay Başkanı'nın katılımlarıyla gerçekleştirilen toplantıda Türk Hükümeti²⁴, ilk aşamada Kore'ye, 4.500 kişiden oluşan bir askeri birlik yollama kararı aldı²⁵. Köprülü bu kararı aynı gece, Genel Sekretere yolladığı bir telgrafla bildirmişti²⁶.

Sonraki günlerde basın, Kore'ye, asker gönderme kararının ardında yatan nedenler ve bu kararın isabetli olup olmadığı konusuna odaklanmıştı. *Cumhuriyet*

²¹ *Milliyet*, 19 Temmuz 1950, s. 1'de “Dün Yalova'da Çok Mühim Bir Toplantı Yapıldı; Silahlı Kuvvetlerimizin Takviye ve Tensiki için Kararlar Verildi” başlıklı; *Cumhuriyet*, 19 Temmuz 1950, s. 1'de “Yalova'da Yapılan Dünkü Mühim Toplantı” başlıklı yazılardan.

²² *Zafer*, 19 Temmuz 1950.

²³ Metin Toker, *Türkiye Üzerinde 1945 Kabusu*, Ankara, Akis Yayınevi, 1971, s. 79.

²⁴ 22 Mayıs 1950'de, başkanlığını Adnan Menderes'in yaptığı Demokrat Parti tarafından kurulmuştu.

²⁵ Yüksel Sezgin, *Kore Savaşı'na Girişimizin Türk Dış Politikası Üzerine Etkileri*, Ankara, 1995, s. 8.

²⁶ Söz konusu telgrafın metni için bkz. *Cumhuriyet*, *Milliyet*, *Zafer*, 26 Temmuz 1950.

29 Temmuz'da, "Haklı Haksız" başlıklı imzasız yazıda, ABD Senatörü Cain'in, Türkiye'ye gelmesinin üzerinden daha 24 saat geçmeden, hükümetin asker gönderme kararı aldığına dikkat çekiyor ve iktidardan, muhalefetle kamuoyuna karşı daha açık olmasının beklendiğini vurguluyordu. Nitekim Cain, Türkiye'ye iner inmez basın mensuplarına, "Türkiye'nin Kore Harbi'ne fiili surette yardımı Atlantik Paktı'na girmesini sağlayacaktır" demişti²⁷. Türkiye'nin ABD'nin önerisiyle Kore'ye asker yolladığına ilişkin haberler Paris gazetelerinde bile çıkınca, eski dışişleri bakanlarından Necmettin Sadak, bu haberlerin gerçeği yansıtmadığı, Türkiye'nin dost ve müttefik ülkelerle fikir alışverişinde bulunmasının doğal olduğunu ve hiçbir Türk Hükümeti'nin Atlantik Paktı'na böyle bir pazarlık sonucu girmeyeceği/ giremeyeceğini yazmıştı²⁸. 28 Temmuz'da Ali Naci Karacan *Milliyet*'te, asker göndermenin gerekli olduğunu yazıyordu. Karacan'a göre, Kore olayı üçüncü bir dünya savaşına sebebiyet verecekse, Türkiye bu kez savaş dışında kalamayacaktı. Böyle bir savaşta yüzlerce kilometre ortak sınırimız olan ve Türk toprakları üzerindeki ihtiraslarını defalarca açığa vurmuş olan Sovyetler Birliği'ni gemlemek mümkün değildi. Bu sebeple BM ile birlikte hareket etmek kaçınılmazdı.

Dış politikanın Türkiye'de partiler üstü olduğu bir sırada alınmış bu karar anayasaya aykırıydı²⁹. Ana muhalefet partisi CHP, üç milyondan fazla oya sahip olduğu halde iktidarın kendine danışmadığı ve sınır boyundaki Sovyet tehlikesine rağmen, çok sayıda askerin Kore'ye yollanması ülke savunmasını zayıflatıldığı gerekçesiyle kararı eleştirmişti³⁰. Dikkat edileceği üzere CHP'nin eleştirisi, *yardım kararından ziyade, karar alınırken yapılan usulsüzlük ve nezaketten yoksun siyasete yönelikti*. Görebildiğimiz kadarıyla yardım kararını hedef alan eleştiriler sadece, başkanlığını Behice Boran'ın yaptığı: Türk Barışseverler Cemiyeti'nde gelecekti³¹.

Genel anlamda ulusal basın, yöntemini beğenmese de hükümetin aldığı kararı desteklemiş, halkı bilgilendirme noktasında üzerine düşeni yapmıştı. Siyasi partiler gibi, dış politika alanını *devlet politikası olarak gören* Türk basını, bu sebeple Kore Savaşı ile eşzamanlı çıkarılıp 21 Temmuz 1950 günü yürürlüğe giren yeni basın kanununun getirdiği özgürlüklere rağmen³², konuya eleştirel bakmamış/bakamamıştı. Böyle olmasında, Türkiye'nin, İkinci Dünya Savaşı sırası ve sonrasında Sovyetler Birliği'nden *algıladığı tehdidin* rolünü de göz ardı etmemek gerekir.

²⁷ Metin Toker, *Demokrasimizin İsmet Paşalı Yılları 1944-73; DP'nin Altın Yılları 1950-54*, İstanbul, Bilgi Yayınları, 1990, s. 77.

²⁸ "Kore Savaşı ve Türkiye", *Akşam*, 9 Ağustos 1950.

²⁹ 1924 tarihli Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nun 26. maddesi gereğince, savaş ilan etmek TBMM'nin vereceği bir karardı.

³⁰ *Ulus*, 27 ve 30 Temmuz 1950 günü "Kasım Gülek" imzasıyla çıkan yazılar.

³¹ Ayrıntılı bilgi için bkz. İlkunur Tatar, *Kore Savaşı ve Dönem Siyasetinin Ulusal Basına Yansımaları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bursa, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2004, s.s. 39-42.

³² Hıfzı Topuz, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, İstanbul, Remzi Kitabevi, 2003, s. 193.

Kaynaklar

Resmi Yayınlar

TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 9, Cilt 1, Ankara, TBMM Basımevi, 1950.

Gazeteler

Akşam

Cumhuriyet

Hürriyet

Milliyet

Ulus

Zafer

İnceleme Eserler

Arna, Cemal ve Aslanoğlu, Hikmet, *Kore ve Kore Harbi*, Ankara, Emek Basımevi, 1952.

Denizli, Ali, *Kore Harbinde Türk Tugayı*, Ankara, Genelkurmay Basımevi, 1994.

Dora, Celal, *Kore Savaşı'nda Türkler 1950-1951*, İstanbul, İsmail Akgün Matbaası, 1960.

Erkilet, H. Emir; Bıyıklıoğlu, Tefik ve Arun, Hayrettin, *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)*, Ankara, Genelkurmay Basımevi, 1975.

Ersü, Sakıp, "Kore'de Altı Ay", *Ordu Dergisi*, 160, Ankara, 1951.

Gürkan, İhsan, *Kore'de Savaş Ulaştırması*, Ankara, Genelkurmay Basımevi, 1953.

Haytoğlu, Ercan, "Kore Savaşı ve Denizli Kore Şehitleri ile Gazileri", Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 11.

Özselçuk, Nusret, "Kore Savaşı ve Türkiye", *Stratejik Etüdler Bülteni*, 85, Ankara, 1990.

Sezgin, Yüksel, *Kore Savaşı'na Girişimizin Türk Dış Politikası Üzerine Etkileri*, Ankara, 1995.

Toker, Metin, *Türkiye Üzerinde 1945 Kâbusu*, Ankara, Akis Yayınları, 1971.

Topuz, Hıfzı, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, İstanbul, Remzi Kitabevi, 2003.

Tezler

Güven, Cüneyt, "Sebepler ve Sonuçlarıyla Kore Savaşı ve Türkiye", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Denizli, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007.

Karacaova, Tuncay, "İstanbul Basınında Kore Savaşı", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

Tatar, İlknur, "Kore Savaşı ve Dönem Siyasetinin Ulusal Basına Yansımaları", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bursa, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2004.